

КОХЕЗИОНЕН ФОНД

Кохезионният фонд, създаден през 1994 г., осигурява финансиране за проекти в областта на околната среда и трансевропейските мрежи в държавите членки, чийто брутен национален доход на глава от населението е по-малък от 90 % от средното за ЕС.

ПРАВНО ОСНОВАНИЕ

Член 177 (по-специално параграф 2) от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

ЦЕЛИ

Кохезионният фонд беше създаден с цел засилване на икономическото, социалното и териториалното сближаване на Европейския съюз за насърчаване на устойчивото развитие. За програмния период 2014—2020 г. фондът предоставя помощ за:

- инвестиране в областта на околната среда, включително в области, свързани с устойчивото развитие и енергетиката, които предполагат ползи за околната среда;
- трансевропейски мрежи, свързани с транспортната инфраструктура (TEN-T);
- техническа помощ.

Във връзка с проектите, обслужващи целите на ЕС за опазване на околната среда, Кохезионният фонд може също така да подпомага и областите, свързани с устойчивото развитие, например енергийната ефективност, възобновяемите енергийни източници и транспортния сектор извън трансевропейските мрежи – железопътен транспорт, вътрешен речен транспорт, морски транспорт, интермодални транспортни системи и тяхната оперативна съвместимост, управление на сухоземния, морския и въздушния трафик, чист градски транспорт и обществен транспорт.

От 2014 г., в рамките на новия Механизъм за свързване на Европа^[1], Кохезионният фонд подкрепя с 11,3 милиарда евро проекти за транспортна инфраструктура с европейска добавена стойност.

[1] Регламент (ЕС) № 1316/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013 г. за създаване на Механизъм за свързване на Европа, за изменение на Регламент (ЕС) № 913/2010 и за отмяна на регламенти (ЕО) № 680/2007 и (ЕО) № 67/2010.

ДЪРЖАВИ, ОТГОВАРЯЩИ НА КРИТЕРИИТЕ НА ФОНДА

Кохезионният фонд е предназначен за държави членки, чийто брутен национален доход (БНД) на глава от населението е по-малък от 90 % от средното за ЕС. За програмния период 2014—2020 г. Кохезионният фонд осигурява финансиране за 15 държави членки: България, Хърватия, Кипър, Чехия, Естония, Гърция, Унгария, Латвия, Литва, Малта, Полша, Португалия, Румъния, Словакия и Словения.

БЮДЖЕТ И ФИНАНСОВИ ПРАВИЛА

За програмния период 2014—2020 г. ЕС осигурява около 63,4 милиарда евро за Кохезионния фонд (с изключение на трансферите към Механизма за свързване на Европа) и равнището на финансиране от Кохезионния фонд за даден проект може да бъде до 85 % от неговата стойност.

Суми от Кохезионния фонд за периода 2014
—2020 г. за отделните държави членки

Държава членка	Бюджет (в млн. евро)
България	2 278,3
Чехия	6 258,9
Естония	1 073,3
Гърция	3 240,5
Хърватия	2 559,5
Кипър	288,9*
Латвия	1 349,4
Литва	2 048,9
Унгария	6 025,4
Малта	217,7
Полша	23 207,9
Португалия	2 861,7
Румъния	6 934,9
Словения	895,3
Словакия	4 168,2
Общо	63 390

Включително допълнителната сума от 19,4 млн. евро, разпределена на Кипър и произтичаща от прегледа на допустимостта за финансиране от Кохезионния фонд за периода 2017—2020 г.

Източник: Портал на Европейската комисия за свободно достъпни данни относно европейските структурни и инвестиционни фондове, април 2017 г.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ПОЛИТИКАТА НА СБЛИЖАВАНЕ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА СЛЕД 2020 Г.

През май 2018 г. Комисията публикува своите предложения за политиката на сближаване на ЕС за периода след 2020 г. Те включват регламент относно Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и относно Кохезионния фонд; Кохезионният фонд ще продължава да подкрепя проекти по целта „Инвестиции за растеж и работни места“.

Това предложение подкрепя тематичната концентрация. Кохезионният фонд ще подкрепя две конкретни цели: по-екологична, нисковъглеродна и кръгова икономика (цел на политиката (ЦП) 2); и по-свързана Европа (ЦП3). Комисията предложи списък с дейности, които да не бъдат подкрепяни от ЕФРР и Кохезионния фонд, включително пряка помощ за големи предприятия, летищна инфраструктура (с изключение на най-отдалечените региони) и някои операции по управлението на отпадъци (например депа).

През юли 2020 г. Европейският съвет постигна съгласие по дългосрочния бюджет на ЕС за периода 2021—2027 г. В своята позиция Европейският съвет предложи финансиране за Кохезионния фонд в размер на 42,6 милиарда евро, като вноската за Механизма за свързване на Европа ще бъде в размер на 10 милиарда евро. През периода след 2020 г. Кохезионният фонд ще финансира проекти в същите 15 държави членки, както и през програмния период 2014—2020 г.

Предложението на Комисията се приема чрез обикновената законодателна процедура, като Парламентът има еднакви правомощия със Съвета. Това означава, че до края на 2020 г. тези две институции ще трябва да постигнат консенсус относно бъдещите правила за Кохезионния фонд. През март 2019 г. Парламентът приключи първото си четене.

РОЛЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

Регламентът за Кохезионния фонд за периода 2014—2020 г. беше приет чрез обикновената законодателна процедура и Парламентът получи пълни права да предлага изменения. Това даде възможност на Парламента да направи предложените правила по-гъвкави и по-добре адаптирани към потребностите на държавите членки; той успя също така да разшири обхвата на инвестициите от Кохезионния фонд, с цел включване на инвестициите за енергийна ефективност и използване на възобновяеми енергийни източници, по-специално в сектора на жилищното строителство.

Парламентът подкрепи идеята за въвеждане на общи показатели за Кохезионния фонд, които улесняват оценката за неговото използване. За разлика от предложението на Комисията, ЕП успешно настоя за това регламентът да включва възможността за промяна на списъка с тези показатели чрез делегирани актове, когато се счита, че са необходими корекции, за да се гарантира ефективна оценка на напредъка по отношение на изпълнението.

След междинния преглед на многогодишната финансова рамка за периода 2014—2020 г., придружен от пакет от законодателни предложения, в Кохезионния фонд не бяха направени съществени промени.

Marek Kołodziejcki
08/2020

